

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра педагогічної та вікової психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____ С.В. Шарин

“ ____ ” _____ 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА **ОЗ5 ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ**

за освітньо-професійною програмою «Психологія»

Перший (бакалаврський) освітній рівень

напрямок підготовки **05 – Соціальні та поведінкові науки**
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність **053 – Психологія**
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

факультет **філософський**
(назва інституту, факультету)

Робоча програма виробничої (педагогічної) практики студентів 4-го курсу
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки, спеціальність 053 – Психологія. „30” серпня, 2017 р. – 14 с.

Розробники:(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Паркулаб Оксана Григорівна, доцент кафедри педагогічної та вікової психології, кандидат психологічних наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології

Протокол від 30 серпня 2017 р. № 1

Завідувач кафедри педагогічної

та вікової психології _____

(Карпенко З.С.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

30 серпня 2017 р.

Схвалено науково-методичною радою філософського факультету.

Протокол від 12 вересня 2017 р. № 1

12 вересня 2017 р.

Голова _____

(підпис)

(Пятківський Р.О.)

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма призначена для студентів, які навчаються за спеціальністю 053 „Психологія” освітнього рівня «Бакалавр», та їх керівників. Вона розроблена на основі «Положення про практики у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», "Методичних рекомендацій по складанню програм практики студентів вищих навчальних закладів України”, а також з урахуванням передового досвіду організації й проведення виробничої практики в загальноосвітніх закладах.

Відповідно до навчального плану спеціальності «Психологія», студенти після вивчення основних дисциплін психолого-педагогічного циклу проходять виробничу (педагогічну) практику з відривом від навчання впродовж перших шести тижнів сьомого семестру. Для студентів-заочників виробнича практика планується з відривом від роботи за місцем проживання. Щодня вони повинні провести на базі практики не менше 6 годин.

Для студентів денної форми навчання практика відбувається у середніх загальноосвітніх школах, гімназіях та ліцеях міста Івано-Франківська, які мають належне навчально-матеріальне оснащення та психологів високого кваліфікаційного рівня. Співпрацю з базовими школами здійснюють на підставі укладеної угоди між університетом і департаментом освіти та науки Івано-Франківської міської ради.

Перед початком практики на факультеті проводять настановчу нараду, в якій беруть участь студенти-практиканти та їхні керівники від факультету/університету (кафедр психології/педагогіки). Загальний керівник практики від факультету ознайомлює студентів та керівників-методистів з наказом ректора, програмою практики, вимогами щодо проходження практики, обов'язками студентів-практикантів та їхніх керівників. Для кожної бази практики з числа студентів призначається староста. Усі види робіт, передбачені програмою, студенти виконують самостійно під керівництвом методистів.

Основними **обов'язками студентів-практикантів** є:

1. Розпочати і завершити практику у зазначений термін.
2. Перебувати на базі практики визначену кількість годин.
3. Якісно виконувати всю роботу, передбачену програмою практики. Невиконання хоча б одного пункту програми є підставою для неатестації студента-практиканта.
4. Дотримуватися правил внутрішнього розпорядку бази практики.
5. Виконувати розпорядження адміністрації бази практики та керівників практики.
6. Дотримуватися норм поведінки.
7. Дотримуватися положень Кодексу психологів.
8. Вчасно оформити документацію.
9. Захистити звіт по практиці на підсумковій конференції.

Основними **обов'язками керівника практики від університету** є:

1. Забезпечити практикантів скеруванням на практику.
2. Спільно з керівником від бази практики забезпечити зустріч практикантів з керівництвом бази практики.
3. Ознайомити студентів з метою та завданнями практики.
4. Ознайомити студентів з правилами ведення документації.
5. Допомогти укласти індивідуальний план практикантів, затвердити його та контролювати виконання.
6. Проводити індивідуальні та групові консультації.
7. Спостерігати за проведенням емпіричних досліджень.
8. Контролювати хід практики.
9. Оцінити роботу студентів на практиці, їхню готовність до професійної діяльності.
10. Взяти участь у настановній та підсумковій конференціях з питань практики.

11. Подати письмовий звіт про керівництво практикою.

Основними **обов'язками керівника від бази практики** є:

1. Спільно з керівником практики від навчального закладу забезпечити зустріч практикантів з керівництвом бази практики.
2. Ознайомити студентів-практикантів з базою практики.
3. Ознайомити студентів-практикантів з правилами техніки безпеки та протипожежної безпеки на робочому місці.
4. Допомогти укласти індивідуальний план практикантів та контролювати його виконання.
5. Проводити індивідуальні та групові консультації.
6. Допомогти в організації проведення емпіричних досліджень.
7. Контролювати хід практики.
8. Оцінити роботу студентів на практиці, їхню готовність до професійної діяльності.
9. Підготувати характеристику на студента-практиканта.
10. Взяти участь у настановній та підсумковій конференціях з питань практики.

На бази практики студенти з'являються зі скеруванням, яке їм видають керівники-методисти від університету. Після завершення практики на кафедрах університету: педагогічної; загальної та експериментальної психології; педагогічної та вікової психології; соціальної психології проводиться підсумкова конференція.

1. Мета та завдання виробничої (педагогічної) практики

Мета виробничої (педагогічної) практики – формування фахової компетентності майбутніх психологів як цілісної системи професійних знань, умінь і навичок та рефлексивно-діяльнісної позиції.

Завдання виробничої (педагогічної) практики:

- розширення знань студентів-психологів про себе як фахівця, свій фах і професійну групу;
- ознайомлення з основними напрямками та змістом професійної діяльності шкільного психолога;
- поглиблення зв'язку теоретичних знань з психолого-педагогічних дисциплін з практичними вимогами реального педагогічного процесу;
- формування позитивної мотивації до вивчення психолого-педагогічних дисциплін й удосконалення професійних здібностей;
- організація й проведення діагностичної, корекційно-розвивальної, консультативної, профорієнтаційної й просвітницької роботи;
- розвиток умінь спостерігати, аналізувати та проводити практичну роботу, спираючись на знання психології;
- розвиток інтересу до професійної діяльності;
- розвиток умінь і навичок навчальної та творчої діяльності.

У результаті проходження практики студент повинен

знати:

- загальні вимоги до організації роботи практичного психолога школи;
- завдання й напрями діяльності шкільної психологічної служби;
- специфіку навчально-виховного процесу школи і місце психологічної служби в ньому;
- складові професійної етики шкільного психолога;
- методiku моделювання, проектування та конструювання уроку;
- критерії самоаналізу та аналізу уроку;
- психологічні особливості учнів, шляхи організування взаємодії з ними відповідно до самобутності кожної особистості;
- специфіку організації та проведення діагностичного обстеження учнів;
- методiku написання плану-конспекту міні-лекції;

ВМІТИ:

- спостерігати, аналізувати та проводити практичну роботу, спираючись на знання психології;
- здійснювати діагностичну, корекційно-розвивальну, консультативну, профорієнтаційну й просвітницьку роботу;
- реалізовувати гностичні, конструктивні й комунікативні уміння;
- творчо підходити до вирішення складних виробничих(шкільних) ситуацій;
- надавати інформаційну та психолого-педагогічну допомогу всім учасникам педагогічного процесу;
- обирати зміст наукової інформації відповідно до теми, мети заняття, забезпечувати його професійну, практичну спрямованість, зв'язок з досвідом, потребами та інтересами учнів;
- розробити й провести міні-лекцію та виховний захід;
- аналізувати проведені колегами заняття згідно з методичними й психологічними вимогами до них;
- здійснювати самоаналіз, теоретично осмислювати досвід роботи колег;
- застосовувати зміст наукової інформації, методи навчання, освітнє середовище з метою виховання ціннісних орієнтацій, професійних й особистісних рис учнів;
- аналізувати дані психологічного дослідження;
- вести й оформляти документацію психолога.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Під час проходження практики студенти-практиканти повинні суворо дотримуватися правил охорони праці та протипожежної безпеки. Кожен студент отримує індивідуальні завдання, які повинні вчасно та якісно виконати і оформити відповідно до вимог.

2. Індивідуальні завдання

Під час виробничої педагогічної практики студенти повинні виконати наступні індивідуальні завдання (розрахунок часу подається для студентів стаціонарної форми навчання, розподіл часу може бути зміненим залежно від специфіки роботи практиканта):

1. Скласти календарний план роботи.
2. Скласти графік відвідування місця проходження практики.
3. Вести щоденник спостережень.
4. Ознайомитись з діяльністю психолога за місцем проходження практики.
5. Провести комплексне психологічне обстеження одного учня.
6. Опрацювати отриманий емпіричний матеріал, проінтерпретувати отримані дані.
7. На основі отриманих даних написати психолого-педагогічну характеристику на учня.
8. Відвідати усі залікові заходи студентів-практикантів, які проходять практику у тому ж навчальному закладі.
9. Підготувати та провести пробні заходи: виховний захід з учнями; профорієнтаційну бесіду (заняття); просвітницько-профілактичне заняття із учнями з питань ВІЛ-інфекції, наркозалежності та ризикованих форм поведінки; міні-лекцію для учнів із метою подання навчального матеріалу з психології за програмами факультативів, гуртків, а також психологічну консультацію (або заняття з елементами психологічного тренінгу).
10. Підготувати та провести два залікові заходи на вибір (тривалість кожного – 45 хв.).
11. Комплексно дослідити психологічні особливості класу.
12. За отриманими даними написати психолого-педагогічну характеристику на колектив класу.
13. Виконати індивідуальне пошукове завдання практики (психологічне дослідження).

14. Займатися волонтерською діяльністю (при потребі).
15. Оформити документи практики.

3. Навчальні посібники

1. Василюк А. Сучасні освітні системи: навч. посіб. / А. Василюк, Р. Пахотінський, Н. Яковець. – Ніжин : Вид-во НДПУ, 2002. – 140 с.
2. Аналіз уроку / упоряд. Н. Мурашко. – К. : Шк. Світ, 2008. – 128 с. 2. Андриади І.П. Основы педагогического мастерства : учеб. пособие для студ. – М. : Академия, 2009. – 160 с.
3. Ворник Б. М. Модуль „Прояви турботу та обачливість» : навч.-метод. посіб. / Ворник Б. М., Голоцван К. О., Коломієць В. П. – К., 2002.
4. Модуль «Твоє життя – твій вибір» : навч.-метод. посіб. / Федорченко Т. Є., Сомова І. Г., Зимівець Н. В., Лещук Н. О, Авельцева Т. П. – К.: Міленіум, 2002.
5. Демченко І. І. Психокорекційна практика в закладах освіти : навч.-метод. посібн. для студ. напряму підготовки 6.010102 Початкова освіта, додаткової спеціальності 6.030103 Практична психологія / уклад. Ірина Іванівна Демченко. – Умань : Візаві, 2012. – 77 с.
6. Журавель Т. В. Використання інтерактивних методів та мультфільмів у профілактиці ризикованої поведінки : метод. посіб. для спец., які працюють з бездоглядними та безпритульними дітьми та підлітками / Журавель Т. В., Лях Т. Л., Нікітіна О. М. ; за заг. ред. Т. В. Журавель. – К. : АFEW, 2010. – 168 с.
7. Ковальчук Л.О. Основи педагогічної майстерності : навч. посібн. / Л.О. Ковальчук. – Львів : Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 608 с.
8. Концептуальні засади і методи глибинної психокорекції: підготовка психолога-практика : навч. посібн. / Т. С. Яценко, Б. Б. Іваненко, С. М. Аврамченко та ін. / за ред. Т. С. Яценко. – К. : Вища школа, 2008. – 342 с.
9. Кочюнас Р. Психологическое консультирование. Групповая психотерапия / Р. Кочюнас.- М. : Академический Проект ; ОППЛ, 2013. – 464 с..
10. Кузікова С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції / С. Б. Кузікова. - Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. – 384 с.
11. Кутішенко В. П. Психологія розвитку та вікова психологія: Практикум : навч. посібн. / В. П. Кутішенко, С. О. Ставицька. – К. : Каравела, 2009. – 448 с.
12. Ліщинська О. А. Методика індивідуальної та групової роботи психолога-початківця / О. А. Ліщинська. – Кам'янець-Подільський, 2004. – 24 с.
13. Максимова Н. Ю. Психологія девіантної поведінки : навч. посібник / Н. Ю. Максимова. – К. : Либідь, 2011. – С. 520.
14. Мамайчук І. І. Діти з розладами поведінки: психологічна допомога / Ірина Мамайчук, Марина Смирнова. – К. : Редакції загальнопедагогічних газет, 2012. – 120 с.
15. Мищишин І.Я. Студент як суб'єкт педагогічної взаємодії у вищій школі : навч.метод. матеріали до вивчення теми «Суб'єкти педагогічної взаємодії у вищій школі» з курсу «Педагогіка вищої школи». – Львів : Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 56 с.
16. Мороз Л. Основи професійно-психологічного тренінгу : навч. посіб. / Людмила Мороз. – К. : вид. ПОЛИВОДА А.В., 2004. – 130 с.
17. Основи практичної психології / В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін. Підручник.- К. : Либідь, 2013. – 536 с.
18. Оформлення навчальних матеріалів: метод. посібн. / уклад.: І.П. Челюканов. – К., 2008.
19. Педагогічна та асистентська практика студентів-географів : навч.-метод. посібник / укладач: М.М. Лаврук. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 126 с.

20. Пащенко М.І., Мішкурова В.Ф., Середняцька О.М. Технологія використання активних методів навчання / М. Пащенко, В. Мішкурова, О. Середняцька. – К. : Наук. світ, 2003.– 94с.
21. П'ятакова Г.П., Глотов О.Л. Інтерактивні методики та специфіка їх застосування у вищій школі: навч.-метод. посібник / Г. П'ятакова, О. Глотов. – Тернопіль, 2002. – 20 с.
22. Навчально-методичне забезпечення виробничої практики у загальноосвітніх закладах : методичні вказівки для студентів ОКР «Магістр» зі спеціальності «Початкова освіта (практична психологія)» / уклад. Л.І. Макарова, О.Г. Паркулаб, О.П. Цюняк. – Івано-Франківськ : В-цтво «СІМІК», 2016. – 60 с.
23. Пругченков А.С. Социально-психологический тренинг в школе. 2-е изд.-М. : ЕКСМО-Пресс, 2001-640 с.
24. Сходинки до здоров'я: просвітницько-профілактична програма тренінгових занять з учнями навчальних закладів системи загальної середньої освіти : навч.-метод. посіб. / [Брусенко О. Л., Журавель Т. В., Лях Т. Л. та ін.] ; за ред. Т. В. Журавель, Т. Л. Лях. – К. : Видавничий дім «Калита», 2012. – 232 с.
25. Сходинки здоров'я для батьків : методичний посібник для фахівців соціальної сфери щодо проведення просвітницько-профілактичних занять за програмою «Сходинки» з батьками/опікунами підлітків, які перебувають у конфлікті з законом / Т. Г. Веретенко, Т. Л. Лях, Т. П. Спіріна та ін. ; за ред. Т. Л. Лях. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2015. – 160 с.
26. Теслюк В.М. Основи педагогічної майстерності: навч. посібник / В. Теслюк, П. Лузан, Л. Шовкун. – К. : ДАККІМ, 2010. – 244 с.
27. Шляхтун П.П. Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін: навч. посібник. – К. : ВУ Академія, 2011. – 224 с.
28. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція : навч. посібн. / І. М. Цимбалюк. – К. : Ваклер, 2007. – 186 с.

Допоміжна література

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія: Підручник для студ., аспірт. та молодих викладачів навч. закладів. – К. : Либідь, 1998. – 560 с.
2. Болубаш Я.Я. Організування навчального процесу у вищих закладах освіти. – К. : ВВП «КОМПАС», 1997. – 64 с.
3. Заняття психолога з малятами / Упоряд. Т. Гончаренко. – К. : Вид. дім «Шкіл. Світ» : Вид. Л. Галіцина, 2005. – 128 с.
4. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості [Текст] / Г. С. Костюк / За ред. Л. М. Проколієнко. – К. – РІШ. – 1989. – 608 с.
5. Лозинська Н.Б. Адаптація студентів до навчання в університеті та випускників до педагогічної діяльності : монографія. – Львів : Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 166 с.
6. Макарова Л. І. Навчальний тренінг: методика підготовки та проведення / Л. І. Макарова, Л. М. Романкова // Матеріали Всеукраїнського психологічного конгресу.- К., 2010.- 398 с.
7. Мілютіна Е.С. Психолог-тренер // Психолог , № 14, 2000. - 21-26 с.
8. Наумовець А. Г. Ви віч-на-віч з аудиторією... – К. : Наук. думка, 2003. – 55 с. 15.
9. Немов Р. С. Практическая психология: Познание себя : пособие для учащихся / Р. С. Немов. – М. : Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 1999. – 320 с.
10. Паркулаб О. Психологічний аналіз булінгу як соціально-психологічного явища [Електронний ресурс] : матеріали Круглого столу «Психологічна безпека особистості в умовах суспільно-політичної нестабільності» / О. Паркулаб. – Івано-Франківськ, 2014. – Режим доступу : <http://www.pu.if.ua/depart/SocialPsychology/resource/file/>
11. Паркулаб О.Г. Інтеграція гуманістичних психологічних ідей у систему освіти обдарованих дітей [Електронний ресурс] / О.Г. Паркулаб// Вісник Прикарпатського

- університету : філософські і психологічні науки. - Івано-Франківськ: Вид-во ДВНЗ «Прикарпатський нац. ун-т ім. В.Стефаника», 2014.- Вип.18. – С. 156-161. Режим доступу до журн. file:///C:/Users/ivvv1/Downloads/Vpu_filos_psihol_2014_18_26.pdf
12. Психогимнастика в тренінге / под.ред. Н.Ю. Хрящевой. – СПб.: Речь, Институт Тренінга, 2002. –256 с.
 13. Руднева Т.И. Методология и методика педагогическогоисследования. – Самара, СФ МГПУ, 2002. – 40 с.
 14. Рудницька О.П., Болгарський А.Г., Свистельнікова Т.Ю. Основи педагогічних досліджень / О. Рудницька, А. Болгарський, Т. Свистельнікова. – К.: Експрес-об'ява, 2008 – 143 с.
 15. Савчин М. В. Педагогічна психологія / М. В. Савчин. – К.: Академвидав, 2006. – 424 с.
 16. Самоукина Н. В. Практический психолог в школе : лекции, консультирование, тренинги / Н. В. Самоукина. – М.: Изд-во ИнститутаПсихотерапии, 2003. – 244 с.
 17. Т. Ф. Цигульська. Загальна та прикладна психологія : курс лекцій / Т. Ф. Цигульська. – К.: В-во «Наукова думка», 2000. – 188 с.
 18. Таланов В. Л. Справочникпрактического психолога / В. Л. Таланов, И. Г. Малкина-Пых. – СПб.: Сова, М.: ЭКСМО, 2003. – 420 с..
 19. Технологія тренінгу / Упор. Главник О., Бевз Г. // За заг.ред. Максименка С. – К.: Главник.-2005.-140 с.
 20. Широкоградюк Лілія. Лихослів'я у шкільному середовищі: профілактика і корекція / Л. Широкоградюк. – К.: Шкільний світ, 2009. – 128 с.
 21. Шебанова Г.С. Практический курс «Сприяння своєму зростанню» / Г.С. Шебанова// Практична психологія і соціальна робота. – К.,1999. - №№ 2,3,4.

Інформаційні ресурси

1. http://www.lnu.edu.ua/faculty/Phil/praktyka_dla_nepsychologiv.pdf
2. <http://schoollib.com.ua/psychologiya/3/60.html>
3. http://www.koob.ru/practic_psychology/
4. <http://www.zipsites.ru/psy/psylib/>
5. <http://library.evro-bit.ru>

ВІДЕОФІЛЬМИ:

1. НЕ малыши. Взгляд в будущее (НЕ малышки. Погляд у майбутнє). – СПб, 2006.
2. Раздел «ВИЧ-инфекция» учебногофильма «МАМА+»: модель профилактикиотказов от детей, рожденных ВИЧ-позитивными матерями». Врачи мира – США, Всеукраинскаясеть людей, живущих с ВИЧ (Розділ „ВІЛ-інфекція» з навчального фільму „МАМА+»: модель профілактики відмови від дітей, народжених ВІЛ-позитивними матерями». Лікарі світу – США, Загальноукраїнська мережа людей, що живуть з ВІЛ). – К., 2007.
3. Руководство для беременных (Посібник для вагітних). – DiscoveryHealthChannel, 2002. Можна поради звернутися до Ресурсного центру імені Андрія Муравйова-Апостола за адресою: м. Київ, проспект Тичини, 17, кім. 330 (Інститут психології і соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка). У ресурсному центрі створено велику відеотеку, де, безперечно, можна підібрати необхідний для демонстрації відеосюжет.

4. Методичні рекомендації

Після настановної конференції студенти від університетського керівника практики отримують скерування. У перший день практики разом з університетським керівником вони прибувають на місце проходження практики, де їх зустрічає керівник від бази

практики. Упродовж перших двох днів кожного практиканта закріплюють за своїм класом чи групою. Керівник організації видає наказ про проходження практики студентами.

У перший день студенти знайомляться з базою практики. Упродовж наступних 1 – 2 днів студенти складають календарний план роботи та графік відвідування місця проходження практики. У календарному плані повинно бути детально (по датах та годинах) описані види роботи студента під час проходження практики. У графіку відвідування зазначається дата, години та місце знаходження практиканта на базі практики. Один примірник графіка подається керівникові практики від кафедри психології для контролю.

Упродовж всієї практики студенти ведуть щоденник, у якому занотують результати спостережень за досліджуваними, свої враження про роботу психолога, зауваження щодо ходу практики тощо. Щоденник ведеться у довільній формі. Його має право оглянути лише керівник практики від кафедри психології.

Приклад титульної сторінки щоденника:

Щоденник студента-практиканта

Прізвище, ім'я, по батькові _____

Спеціальність _____, курс _____

База проходження практики _____

Університетський керівник _____

Методист кафедри (вказати кафедру) _____

Методист бази практики _____

Директор установи _____

Період проходження практики _____

Щоденник містить:

- список учнів класу (групи);
- розклад роботи студента (розклад занять, розклад роботи у якості практичного психолога);
- зауваження студента про свої спостереження за навчально-виховним процесом, враження і роздуми;
- аналіз своїх виховних заходів, уроків, видів психологічної допомоги.

Дата	Зміст роботи	Зауваження студента про свої спостереження	Примітка, зауваження методистів

Психолого-педагогічна характеристика на учня повинна бути написана на основі емпіричних досліджень (експериментів, спостережень, тестування, анкетування, бесіди тощо). В портретах повинна бути охарактеризована пізнавальна, емоційна, вольова, комунікативна, особистісна та інші сфери досліджуваних. В кінці характеристики повинні бути висновки-рекомендації щодо подолання особистих проблем учня. При підготовці цих матеріалів студенти демонструють свої вміння добирати адекватні методики дослідження, користуватися ними, опрацьовувати отримані дані та інтерпретувати їх. Підбір методик дослідження обов'язково узгоджується з керівником практики від психологічних кафедр. Обсяг роботи – від трьох до п'яти сторінок друкованого тексту (формат А-4, кегль 14, інтервал 1,5).

Психолого-педагогічна характеристика класу – це індивідуальне психолого-педагогічне завдання, що має засвідчити рівень психологічних знань студента: розуміння ним особливостей розвитку та функціонування групи як спільноти людей, її психологічних характеристик, структури та здатності до взаємодії, а також впливу групи на виконання учнями (студентами) їхньої навчальної та позанавчальної діяльності. Для написання психолого-педагогічної характеристики необхідно спостерігати за учнівським колективом під час проведення уроків, спонтанних і запланованих зустрічей з учнями класу, виховних заходів, вивчити особові справи учнів, фіксувати відгуки про клас вчителів та інших студентів-практикантів

Текст має містити загальні відомості про групу (клас), дані про її психологічні характеристики (інтегративність, згуртованість, референтність, лідерство та ін.), а також висновки та рекомендації щодо подальшої роботи з групою. Ці дані обов'язково мають бути проілюстровані конкретними прикладами, отриманими в результаті спостереження за групою та бесіди з класним керівником, лідером(и) класу та/або вчителями, що працюють у цьому класі. На основі складеної психолого-педагогічної характеристики студент розробляє рекомендації для педагогів, батьків з метою оптимізації навчальної діяльності та дальшого психологічного розвитку учнівського колективу. Обсяг роботи – від трьох до п'яти сторінок друкованого тексту (формат А-4, кегль 14, інтервал 1,5).

Загальні вимоги до проведення міні-лекції:

- створення психологічно-комфортної атмосфери взаємодії з учнями, атмосфери співробітництва та спільного міркування;
- дотримання лектором педагогічного такту, виявлення уважного, позитивного ставлення до учнів;
- науковість та інформативність викладання, застосування сучасних наукових підходів;
- доказовість, аргументованість викладу основних положень;
- логічність, послідовність, системність висвітлення змісту навчальної інформації;
- доступність, ясність, чіткість пояснення, інтерпретації наукових положень;
- включення у зміст актуальних соціальних, моральних проблем, інформації, значущої для професійної діяльності, особистісного розвитку студентів;
- активізація мислення учнів на підставі їхнього життєвого досвіду;
- емоційність викладу навчального матеріалу;
- застосування аудіовізуальних засобів, дидактичних матеріалів.

Індивідуальне пошукове завдання. Суть індивідуальної науково-дослідної роботи бакалавра під час проходження виробничої педагогічної практики на 4 курсі полягає у перевірці його можливостей як науковця, тому передбачає застосування цілісного спектра дослідницьких умінь, узагальнених у вигляді індивідуального науково-дослідного завдання. Загалом індивідуальне науково-дослідне завдання є одним з видів самостійної навчальної діяльності студента і забезпечує реалізацію загальної дидактичної мети – розвиток у нього досвіду і вмінь самостійної науково-дослідної діяльності у руслі обраного фаху та оволодіння методиками наукових досліджень.

5. Методи навчання

Методи, прийоми передавання та обміну словесною інформацією: розповідь; бесіда (репродуктивна, пошукова, проблемна, аутентична – обговорення особистісних поглядів, життєвих міркувань студентів тощо); мозкова атака (брейнстормінг); дискусія; діалог; кейс-метод (розповідь про подію, що трапилась у житті людини). Методи, прийоми переконування: апеляція до висловлювань відомих людей; проведення доказів; висловлювання аргументів «за» і «проти»; апеляція до позитивних і негативних емоцій студентів; діагностичне питання. Методи, прийоми розвитку мислительних дій: аналіз; синтез; порівняння; розрізнення; аналогія; узагальнення; екстраполяція; міркування

(просте, складне, вільне, доказове); дедукція; індукція. Наочність: таблиці, схеми, графіки, макети, приладдя тощо.

6. Форми і методи контролю

Студенти-практиканти повинні строго дотримуватися режиму праці бази практики та виконувати свою роботу згідно індивідуального графіку та плану роботи.

Керівники студентської практики контролюють перебування студентів на базах практики (згідно графіку), дотримання ними плану роботи, наявність необхідної документації, якість виконаної роботи, науковість та адекватність методів роботи, ставлення до своїх обов'язків та дисциплінованість. Керівник-методист від університету повинен контролювати записи, занесені у щоденник практики.

Робота студентської групи та керівників практики, в свою чергу, контролюється завідувачами кафедр та навчальною частиною університету.

7. Розподіл балів, які отримують студенти

Для оцінювання міні-лекції, відкритих занять з психології, психолого-педагогічної характеристики учня (класу), психологічного аналізу уроку студент зобов'язаний подати ці види робіт на перевірку методисту від кафедри психології. Виховний захід оцінюється методистом від кафедри педагогіки.

Максимально можлива оцінка психолого-педагогічної характеристики учня – 10 балів. Критерії оцінювання:

- самостійність виконання роботи.
- висвітлення всіх аспектів характеристики (загальні відомості про учня, психологічні особливості особистості учня, соціальна сфера, висновки та можливі рекомендації).
- наявність у тексті характеристики прикладів, які ілюструють рівень вияву певної якості.
- структура роботи (логічність та послідовність, відповідність запропонованому алгоритму, наявність додатків).
- обсяг та оформлення роботи.

Критерії оцінювання психолого-педагогічної характеристики класу (максимально можлива оцінка – 10 балів):

- самостійність виконання роботи.
- висвітлення всіх аспектів характеристики (загальні відомості про групу та її структуру, рівень згуртованості, групові норми, здатність до самоорганізування та ін.), а також висновки та рекомендації щодо дальшої роботи з групою.
- наявність у тексті характеристики прикладів, які ілюструють певні психологічні характеристики групи чи особливості її функціонування.
- структура роботи (логічність та послідовність, відповідність запропонованому алгоритму, наявність додатків).
- обсяг та оформлення роботи.

Проведення міні-лекції. Максимально можлива оцінка – 10 балів. На основі спостереження за педагогічною діяльністю викладача-практиканта на занятті методист оцінює параметри професійної компетентності:

- педагогічне спілкування викладача-практиканта;
- особистість викладача-практиканта;
- навченість та самостійність учнів;
- психологічний аспект педагогічної діяльності.

Проведення відкритих заходів (два заняття з психології оцінюються по 10 балів за кожне). Під час практики студенти проводять різноманітні заняття з учнями, батьками чи

працівниками бази практики. Ці заняття можуть носити пізнавальний, корекційний, розважальний та просвітницько-профілактичний характер.

Пізнавальні заняття можуть мати форму публічної лекції, бесіди, дискусії, диспуту тощо. Орієнтовна тематика наступна: "Міжособистісні стосунки: індивідуальний підхід", "Нові здобутки психології для школи", "Проективні методи в психології" тощо.

Корекційні заняття проводяться за бажанням клієнтів і можуть охоплювати найрізноманітніші сфери психіки: пізнавальну, емоційну, вольову. Вони проводяться у вигляді психологічних тренінгів. Наприклад: "Самовиховання волі", "Як стримувати свої почуття", "Тренінг партнерського спілкування" тощо.

Розважальні заняття – це різноманітні вечори, дискотеки, КВК тощо.

Просвітницько-профілактичні заняття із підлітками з питань ВІЛ-інфекції, наркозалежності, інфекцій, які передаються статевим шляхом, та ризикованих форм поведінки («Життєві цінності», «Відповідальна поведінка», «Попередження залежностей», «Насильству – ні!» тощо).

Якщо студенти запланували екскурсії під час практики, вони обов'язково повинні про це поінформувати адміністрацію закладу і виводити учнів чи студентів за стіни навчального закладу лише у супроводі класного керівника чи порадики групи. Екскурсії повинні займати не більше, ніж 6 год часу на тиждень.

Під час педагогічної практики студент письмово аналізує навчальне заняття (урок), які він відвідав. Максимально можлива оцінка – 10 балів.

Індивідуальне пошукове завдання. Це завдання є одним з видів самостійної навчальної діяльності студента і забезпечує реалізацію загальної дидактичної мети – розвиток у нього досвіду і вмінь самостійної науково-дослідної діяльності у руслі обраного фаху та оволодіння методиками наукових досліджень. Максимально можлива оцінка – 15 балів.

Критерії оцінювання:

- 15–13 балів – завдання має наукову новизну, цілісну структуру наукового дослідження з рівноцінним співвіднесенням теоретичної та емпіричної його складових; у ході його виконання були застосовані елементи наукового прогнозування та педагогічного проектування;
- 12–10 балів – завдання має цілісну структуру, обґрунтовано актуальність проблеми, розв'язання якої репрезентовано на теоретичному і практичному рівнях;
- 9–7 балів – визначено проблему і завдання дослідження, наведено теоретичні положення та подано окремі результати емпіричного дослідження;
- 6–4 бали – визначено проблему дослідження й узагальнено результати її теоретичного аналізу у наукових джерелах;
- 3–1 бал – використано наукові джерела, але щодо заявленої теми індивідуального завдання наведено лише окремі теоретичні положення.

Оцінюючи результати практики, враховують попередню оцінку керівників практики від університету та бази практики, результати захисту та характеристику на студента-практиканта. Кінцеве оцінювання результатів практики має такі складові: за проведені два заняття з психології, розроблений конспект міні-лекції (виставляє керівник від базової психологічної кафедри) та за виховний захід (виставляє керівник від кафедри педагогіки); за психолого-педагогічні характеристики (на учня, на клас), за захист практики. Позитивну оцінку отримують студенти, які регулярно відвідували базу практики, виконали всі індивідуальні завдання, якісно оформили звіт, вчасно його подали, а також отримали схвальну характеристику з бази практики. Студентів, котрі не виконали програму практики й отримали незадовільний відгук з бази практики, або незадовільну оцінку при складанні заліку, відраховують з навчального закладу.

Розподіл балів для оцінювання виробничої(педагогічної) практики

№ п/п	Вид звітної роботи	Максимальна к-ість балів (100)
1.	Проведення залікових занять (два)	по 10 балів за кожне
2.	План-конспект міні-лекції	10 балів
3.	Виховний захід	10 балів
4.	Психологічний аналіз уроку	10 балів
5.	Аналітичний звіт за результатами психологічного дослідження(індивідуальне пошукове завдання)	15балів
6.	Психодіагностика з результатами та протоколами обстежень	5 балів
7.	Психолого-педагогічна характеристика (учня, класу)	по 10 балів (20 балів)
8.	Захист матеріалів практики	10 балів

Форма звітності студентів за педагогічну практику – диференційований залік, який оцінюють за шкалою ECTS та національною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. ВИМОГИ ДО ЗВІТНИХ ДОКУМЕНТІВ

Документи оформляються акуратно, від руки (при бажанні студента вони можуть бути надруковані), мають наскрізну нумерацію сторінок. Всі аркуші повинні бути зшиті. Папка зі звітними документами повинна мати титульну сторінку, на якій зазначаються прізвище та ім'я студента-практиканта, факультет та група; прізвища керівників від університету та бази практики; вид практики; термін проходження; назва бази практики. Кожен окремий документ повинен також починатися з титульної сторінки, на якій

зазначається прізвище та ім'я студента-практиканта, факультет та група, назва документа, час та місце проведення заходу (чи збору емпіричних даних). Звітна документація обов'язково повинна містити перелік всіх документів практики із зазначеними сторінками.

У звіті про роботу студенти детально описують всю виконану під час практики роботу (наприклад, результати знайомства зі структурою та традиціями навчального чи виховного закладу, проведені практикантом заходи, заняття, індивідуальні доручення, волонтерську діяльність, екскурсії тощо). В звітних документах не повинна бути дослівного переписування матеріалів баз практики (історії, методичних розробок тощо).

Оформлення звітних документів входить в час проходження практики. Їх перевіряють і затверджують (крім щоденника) керівники практики від бази та навчального закладу.

В кінці практики керівник від бази практики кожному студенту видає письмову характеристику про його роботу, ставлення до обов'язків, дисциплінованість тощо. В характеристиці обов'язково повинна бути зазначена рекомендована оцінка за практику. Характеристику підписують керівник практики від бази (психолог) та керівник організації і завіряють печаткою.

Нижче подаються **розділи звітної документації** для виробничої (педагогічної) практики та їх орієнтовний обсяг:

1. Звіт про виконану роботу у довільній формі (стаціонар: 2 – 3 стор.).
2. Календарний план роботи на час практики (2 – 3 стор.).
3. Графік відвідування місця проходження практики (1 – 2 стор.).
4. Щоденник (обсяг довільний).
5. Опис результатів знайомства з діяльністю психолога за місцем проходження практики зі своїми коментарями (1-2 стор.).
6. Психолого-педагогічна характеристика на учня (обсяг одного портрету 3 – 4стор.).
7. Емпіричний матеріал, на основі якого написана характеристика, та результати опрацювання методик.
8. Психолого-педагогічна характеристика на клас (3-4стор.).
9. Протоколи обстеження учнів.
10. Опис змісту відкритих занять (з елементами психологічних тренінгів) (4 – 5 стор.).
11. План-конспект міні-лекції (5 стор.).
12. План-конспект виховного заходу (4-5 стор.).
13. Характеристика на студента-практиканта, підготовлена керівником практики за місцем проходження (психологом).
14. Аналітичний звіт за результатами психологічного дослідження (індивідуальне пошукове завдання) (6-8 стор.).

9. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Наступного дня після завершення практики студенти-практиканти здають керівникам від університету всі звітні документи для попередньої їх оцінки. Упродовж тижня після завершення практики на всіх кафедрах психології відбувається підсумкова конференція, на якій студенти перед комісією захищають матеріали практики. На конференції присутні всі студенти-практиканти та їх керівники від університету та баз практики (при можливості).

Для підведення підсумків практики та кінцевої оцінки роботи студентів-практикантів керівники практики інформують комісію про фактичні терміни початку та завершення роботи, склад студентських груп, які пройшли практику, їх дисципліну, стан охорони праці та протипожежної безпеки на базі практики, а також з інших питань організації та проведення практики. До захисту практики допускаються студенти, які повністю виконали завдання програми практики та вчасно оформили звітну документацію.